

BASKOVSKA PESNICA V MAKEDONIJI

Ainara Maia Urrotz

Mi, ljudje z meje, ne vemo, kje so ločnice.

drugebesede
|||||

bestehitzak
|||||

Co-funded by the
Creative Europe Programme
of the European Union

Pomlad se je spet prebudila,
na samem začetku je,
uvod v nekakšno gotovost,
polno obljub in obilnosti čudežev mladostja.

To novo leto
je nova pesem,
najstnica v prihodu,
čas praznovanja
zrelost iz izvora mladosti,
to je začetek čudovite zarje.

Prisluhnite našim srcem:
želimo vam vso srečo.

MAKEDONIJA POLNA BESED
MAKEDONIJA POLNA PESMI
PESNIK V MAKEDONIJI, MAKEDONIJA ZA PESNIKA
MAKEDONIJA POLNA PESMI

MAKEDONIJA

Naredila bi ti sadno solato¹
iz sadja, ki sem ga videla na tukajšnji tržnici,
in poletje gre h koncu,
poletje se izteka
jaz pa čakam na poletje svojega življenja,
izteka se poletje brez poljubov...
toda, ali si prepričan
da me nisi poljubil?
Prepričan?
So tudi poljubi
ki nikoli ne pridejo do tvojih ustnic...
...moje telo
prekrito s tvojimi poljubi, skoraj celo moje telo
poljubi tvojih oči,
tvojih prstov,
ali se spomniš, kako so se najine ustnice združile
obdane s solitrom iz Srebrnega morja
pod pogledom tistega dekleta?
Zato te vprašam spet,
ali me nisi poljubil?
kje si "tukaj in zdaj"
sem se vprašala,
toda mogoče, morda,
boš "jutri in tam"

---

¹ 'Mazedonia' v izvorniku, v baskovščini (pesnica prihaja iz Baskije), ista beseda, *mazedonia*, pomeni sadno solato in ime države

jaz pa te ne vidim,
saj sem mogoče "včeraj in tam".

Ne vem, ali so prijatelji,
ali je ljubezen tam:

Ko se spomnim tistega glasu
se počutim samo...
...ali ti lahko povem o bolečini?

Ne vem ali to trapasto srce
čuti preveč!

Ne vem ali si živ,
ali me ta pot
sploh kam pelje!

Ne vem ali me bo popeljala
k tvoji svetlobi,
ampak tukaj sem, pod svojo mesečino.

Ne vem zakaj še vedno pišem poezijo
kajti pesem trpi,
a ob pisanju teh vrstic
se počutim, kot da sem s teboj
v deželi Aleksandra Velikega in Matere Tereze.

Sladka sadna solata te bo čakala,
ko se vrneš, izgubljena ljubezen...

V nočeh brez polne lune

*bom pisala ljubezenske pesmi.
Ko si se takrat, nekoč, pojavil od nikoder,
in prepojil moje noči z mesečino,
z izrazi in poljubi ljubezni,
si mi obljubil, da bova skupaj poiskala izgubljeni zlati glavnik
na otokih Srebrnega morja.
Od takrat sem izgubljena,
v iskanju razpoke, ki razpre
nevidno verigo ljubezni, ki naju je vezala,
ko odpihne vsak trenutek življenja kakor dim
hočem ga ujeti v letu
z mislijo, da bom našla kakšno izmed tvojih obljubljenih besed,
v Bitoli, ali na obročku okrog vsake cigare,
v mojih sanjah.*

HERAKLEJA

Proti starodavnemu makedonskemu mestu,
in na poti zavijem na veliko pokopališče,
tam je pravoslavna kapelica:
name čaka Antonio, *mali Toni* za prijatelje
in pove mi o kapelici v svoji makedonsko obarvani angleščini:

*“Politika is corrupted. Politika is nothing,
but heart and faith is the most important”.*

Grki mislijo, da je Makedonija njihova,
toda Makedonci imajo Makedonijo za svojo

DUŠO IN SRCE.

Nekaj je v zraku v Makedoniji,
kmalu bo referendum,
spremeniti ime Makedonija, ali ne.

Srca prekipevajo, vsak hip se lahko razpočijo.

Naenkrat mi pride na misel med
ruševinami starodavnega mesta Herakleje:

oče Aleksandra Velikega je zgradil to mesto v 4. stoletju pr. n. št.;

ne Rimljani, ne mogočni Grki,
makedonsko mesto je zraslo samo,
pod nikograšnjo vladavino,

SAJ POLITIKA NIMA MESTA

TAM, KJER STA SRCE IN DUŠA.

Kjer je tvoje srce, je tvoje telo,
moje telo tukaj, moje srce daleč stran.

Manj politike, več poetike,
da pokažemo veličino svoje majhnosti?

ZLATEN DAB

poletje je mimo in on ni prišel in moje srce trpi, naj pride spet jesen in nenadoma postane pomlad: vsem vam želim dobro pomlad...

ZLATA SKALA

Šepetati ptici

naj ne naredi ničesar, naj pije vino življenja,
naj se ustavi in počaka na sadove jeseni,
kar je bilo zasejano spomladi, ne bo izgubljeno.

Poglej slap,

voda je mrzla,

plavaj in leži na soncu.

Potem pomisli v tišini na ljubljenega,

tudi če je z drugo, velika smola,

ptica pripada tistemu hrastu,

in poje v tišini, da ga ljubi,

tam bi si rada ustvarila gnezdo...

BUKOBO

V BREZOVEM GAJU.

V mestu rdeče paprike

bi danes morala uporabiti

upanje, svojega sopotnika,

izkušnje vzdolž svoje hrbtenice in

predsodke v svojem žepu.

Dan se zaključi v mestu rdeče paprike,

in, sledeč preteklosti,

nisem znala ljubiti,

in zato me je zapustil.

SREČA

Noči s polno luno so dobre
za zapolnjevali vrzeli v srcu s poezijo;
jasne jesenske noči
strmeč v luno
tiha sem
iščoč svojo srečo
po kozarčku BOZE²,
tiste makedonske pijače,
povzdignem glas:
'Dobro jesen želim!'
poletje je mimo
in on ni prišel
in moje srce trpi,
naj pride jesen
spet
in nenadoma postane pomlad.

ZRAK!

Življenje je sen, SANJAJMO!
Toda življenje je kot sen But life's like a dream
tren očesa in
iti naprej je edina pot
do napredka.
Upanje, moj sopotnik,
izkušnje vzdolž hrbtenice in
predsodki v žepu.

CMETKA.

Prosiva za račun
in greva drugam,
živet v koži nekoga drugega,
pred velikim zaslonom,
ker se nočem soočiti z današnjim dnem,
moje srce je utrujeno in v stiski
ko prosiva za račun
med odhajanjem iz restavracije
obiščeva filmski festival
v iskanju še enega izziva
stopiva skozi platno
in se potopiva v neznano situacijo,
živeti izven sebe
priložnost za življenje v sebi.

---

² V baskovščini 'poza' pomeni 'sreča', 'boz' pa 'glas'.

HVALA.

Hvala. Lepa hvala. Tisočkrat hvala.

Zmeraj nosim s seboj tisto, kar ljubim in pogrešam,

saj se spominjam vsega, kar ljubim in pogrešam,

vsa sem, živa,

z vsemi čuti.

Ko bi le! Inshalla!

Kot bi bil tukaj ob meni,

in vse, kar sva preživela in preživela skupaj

je preteklost in naredila bova naslednji korak

z večjo gotovostjo

če mi je to obljubil.

Leteti skupaj,

narediti ta svet bolj poetičen.

Ker te pogrešam

ko sem z drugimi

če se spomniš, kako te ljubim

in kamlu te ne bom več pogrešala,

ker bova skupaj. Inshalla! Amen!

Tako bodi...

JA SUM...

Ja sum Ainara.

Sem in nimam.

Sem, kar sem,

solzava pesnica

zaljubljena ženska, ki čaka njegovo vrnitev,

in ki se bo nekega dne spremenila v radostno pevko.

Če ti rečejo, ne joči (za vraga, ti kar joči)

če ti obljubijo, da se bodo vrnil, (obljube so shit³)

nekega dne (guten morgen)

radostna pevka (ahí te quiero ver⁴)

OSEBA

Ženska ali moški,

dekle ali fant,

sem predvsem OSEBA,

ta oseba v vseh jezikih,

in nočem posvečati preveč pozornosti

zgolj podrobnostim,

če ohraniš distanco bo to najbolje

za zmanjšanje distance med nama.

Kajti življenje ni sen,

toda življenje je kot sen,

izgine v trenu očesa,

in četudi je to, kar pravkar živim, resnično

ne vidi ničesar, če ne vidim jaz

kogarkoli zraven sebe.

Oseba sem

z vsemi svojimi notranjimi angeli in demoni.

---

³ V angleščini v izvirniku.

⁴ V španščini v izvirniku: 'rada bi te videl(a) v takšni situaciji'

VERO.

Ponudba na tržnici je obilna,
morje je polno rib
in VROČE⁵ mi je medtem ko se potapljam v morje želja v sebi.
Tiste, ki še nismo imele priložnosti postati matere,
si moramo drzniti potovati in sanjati in pisati o materinstvu.
Tiste, ki komaj čakamo da postanemo matere
prosimo svoje strahopetne partnerje, naj bodo pogumnejši.
V strahu, da se izgubimo med vso ponudbo na tržnici
se utopimo v morju lastne ljubezni.
In pravim "vroče", ne da bi hotela ohladiti vaše želje in sanje,
ne da vas odvrnem od tega, kar bi vi nemara rekli meni.
S hladno glavo in toplim srcem,
skušam poiskati ravnovesje v življenju.

ZDRAVO.

ZDRAVJE, ljubezen in denar.
To so prioritete v življenju.
Živimo, da jemo in pijemo v zdravju,
da se ljubimo v zdravju.
Vsak nov dan pozdravljam v zdravju:
ZDRAVO!
K vsaki noči hočem potovati v zdravju.
Zdravje, pravijo, je najpomembnejša stvar v življenju,
toda, kaj bi bilo zdravje brez ljubezni?
Bolezen in smrt.

---

⁵'BERO', baskovski izraz za 'vroče'

BELIMACE. *Konstantin Belimace (julij 1848–1932) je bil v otomanskem cesarstvu rojen romunski in jugoslovanski pesnik.*

PESNIKOVA TIŠINA V TEM SVETU LEPOTE

Moji starši pravijo, da so naši

predniki uničili vse

v velikem požaru.

Ostali smo brez vojske

skoraj brez moči

in udomačili so nas

od čvrstega patriotizma,

patriotizma v soodvisnosti.

Oblaki družno mrmrajo

prinesli so grenak dež:

doma je obžalovanje,

pesnikove beseda so povedale preveč,

in njegov zatiran jezik

je spremenil ogenj v zlato:

usedemo se

in se v miru pogovarjamo.

Pesnikov obupani jezik gori.

Prva iskra ognja

je v srcih naših prednikov,

babica govori,

naše upanje je v sanjah sanj.

Naj nogavice, ki jih je spletla mati moje matere
ogrejejo naše bose noge!
Bog in stari zakoni⁶ so pobegnili
in iščejo drugo čredo!
Pesnik molči v svojem grobu,
prednike zebe ob mrzlem ognjišču,
ker smo pozabili njihove zgodbe in legende
in ne verjamemo več v nič.

BLAGODARAN.

HVALA,

hvaležen sem

in ne gledam v tisto dolino.

Tudi če je tvoje srce na tistem hribu,

dekle,

tukaj sem, pesnik!

hvaležen sem življenju,

hvaležen, da me draga

tako močno ljubi.

Tukaj sem, v iskanju,

v iskanju smisla,

v lovu na poezijo.

Hvaležen sem, da me draga

tako močno ljubi.

To pesem pišem zanjo.

---

⁶ V baskovščini, *Jaungoikoak eta Lege Zaharrak*, slogan Baskovske nacionalistične stranke.

ŠIROK ROPES.

ŠIROKA ULICA.

Po ulici gor, po ulici dol,
zdi se, da se premikamo svobodno
klak-klak v visokih petah
zdi se, da puščamo sledi povsod, kamor gremo.
Po ulici gor, po ulici dol,
zdi se, da se premikamo svobodno in brez spon
odprto in brez držanja za roke
med ljudmi, v središču mesta
puščamo sledi povsod, kamor gremo
Zavem se, da nisem tako svobodna,
četudi brez vrvi in okov,
ali ne obstaja neka nevidna nit, ki nas veže
kjerkoli že smo?

KACA.

Kakec

Rože poganjajo povsod,
toda tiste najnaravnejše, ki jih imam najraje
so v smeteh, v blatu, tam poganjajo.

Na tratah, v vrtovih, umetno
zalite vsak dan, razvajene rože
se mi ne zdijo naravne.

Občudujem jih na smetišču,
vrtnice in vijolice, ki tam poženejo.

Tudi poezijo srečaš vsepovsod,
toda najboljše pesmi so tiste, ki izvirajo iz bolečine,
to sem velikokrat slišala,
in to ranjeno srce,
ki je ravno tako šlo skozi blato in luže,
je pognalo nekaj cvetov,
naivnih in nedolžnih,
ali pišem poezijo zato, ker še zmeraj trpim
ali zato, ker hočem še naprej trpeti?
Je poezija naivna, terpaija za zaljubljene,
besede, ki nikogar ne zanimajo,
in naj zato neham pisati poezijo?

Saj sem odrasla ženska,
ali naj torej začnem pisati prozo?

Občudujem tiste nežne cvetove, ki poženejo iz kakcev
čepprav so daleč stran od tam, do koder seže pogled večine ljudi,
večina ljudi se ne ozira nanje.

MONASTIR.

Iskali smo gozd
na poti v MONASTIR, v mesto Bitola,
toda nismo želeli gozda, v katerem bi se izgubili,
hoteli smo takšnega, v katerem bi se našli,
sebe,
naše zgodbe in
naše spomine,
kot cestni valjar,
da bi našli spomine žensk, ki so šle tam mimo.

KAVELJ.

Kavelj visi, obešen na
pisker pokojne matere,
z otresanjem metle
je rajna mati iz Oitza
skrbela za čist in urejen dom,
a do danes še nisem spoznala sirarke kot je
mati iz Amaiurja!
Nobenh kavljev ni v moji kuhinji,
in ker sem najstarejša hči brez lastne hiše,
ne skrbim za noben dom,
niti ne delam sira,
toda kamorkoli grem
puščam svojo sled v svetu
tukaj sem zaradi njih –
Ainara, besedna šivilja.

RAKIA.

ELIKSIR ŽIVLJENJA.

Pijmo čudežni napoj življenja,
dokler se ne naužijemo, dokler vodnjak ljubezni
ne presahne.

Pijmo čudežni napoj življenja,
dokler se ne naužijemo, saj čas nikdar ne zastane,
in pijmo, napojimo me,
plešimo in pojmo,
dokler se življenje ne konča.

T'GA ZA JUG.

PROTI JUGU.

Če bi imela orlova krila
bi poletela
na let do naše obale,
do našega okolja,
do Istanbula, da si ogledam Kukux,
in vidim zarjo:
Je Dismal tam? Ali tukaj?
Če sonce še naprej vzhaja,
če potuje nad mano tukaj ali tam,
se bom pripravila za daljše poti,
šla bom pogledati druge obale,
tja, kjer se zarja poslovila od mene,
jasno, preprosto,
in kjer mi nebo pomežikne z zvezdami.
Tukaj je temno, obkroža me temota,
mračna meglica prekriva zemljo;
tukaj je led, sneg in prah, ničesar drugega.
Meglice povsod, zamrznjena tla,
in moja prsa so hladna,
moje misli črne.
Ne, ne morem več ostati tukaj, ne,
ne morem več gledati ledu.

Daj mi krila in
odletela bom,
stran, do naše obale,
še enkrat v naše kraje,
do Ohrida ali do Struge.
Tam mi sonce greje dušo,
zarja se rodi na sončnih vrhovih;
tam je veliko darov,
daril naravne sile.

Poglej jasno, skoraj belo jezero
ali modro zatemnjene vetrove,
poglej planjave ali preko hribov:

povsod zmagoslavje lepote.

Moje trpeče srce povsod z veseljem zadiha,

oh, naj se sonce skrije

in naj tam umrem!

(Konstantin Mladinov, makedonski pesnik, 1830-62)

LETO.

POLETJA je konec in
ljubezen v Montevideu
je bila sen poletne noči;
videti je bilo, kot da se sonce priklanja,
moj skrbni ljubimec je izgubil srce in začutil strah.
Sanje so zastonj
in jaz sem zastonj, ker sanjam.
To jesensko noč
hočem sanjati
in videti svojega skrbnega ljubimca,
z odprtimi rokami,
še enkrat sva skupaj.

DRAGOR.

Zmaj spi. Ali pa je mrtev, ne vem.

Listje vztrajno odpada z dreves na obrežju reke

in ne more nazaj na drevesa, in pade na tla,

in ne more gor, ne moreš pasti gor.

Mrtvo, mrtvo listje se kopiči na tleh

in jaz ne vem, ali zmaj spi,

mogoče je mrtev in se zato ne zaveda,

da je poletja konec

in da mora njegov ogenj pozdraviti moje ranjeno srce.

Mogoče zmaj spi

in mogoče bo zvok reke

ali ptičje petje

prebudilo tega spečega otroka.

Toda mogoče je zmaj mrtev

in drevesa na obrežju reke se slačijo pred menoj.

MED.

Rekli so mi, da je MED najboljša zaščita

pred obiskom zdravnika,

vse bolečine naredi bolj sladke,

tudi tiste, srčne.

Ali zdravnik ve,

kaj je zgaga,

da to ni srčna bolečina?

Bila sem s svojim dragim,

in nemogoče je.

Pogrešam poletje na začetku jeseni

poletje je mimo in toplo sonce

na drugačen način boža tvojo kožo

v vetru je vonj po jeseni,

in veter me boža na jesenki način

in tudi sonce.

Sonce me nežno boža

in rada občutim zrak,

je kot lizanje medu s prstov.

STRUGA.

Sledeč dolgi JEGULJI
pridemo do KRIŽA
s črnimi mislimi
in mešanimi občutki
VETER PIHA nežno
in včasih hladno
na tej strani jezera
in usedemo se na Beneški trg,
da ob zori popijemo kavo,
preden naredimo karkoli drugega.
Sem na ulici Pabla Nerude,
na Beneškem trgu,
sončnem in romantičnem,
v tem dolgem dnevu
lahko napišem najbolj žalostne verze,
morda te ne ljubim
toda kako sem te ljubila,
v tem poetičnem, romantičnem mestu
spominjam se te, moj ljubeči hrast...
pogrešam te...
morda te ne ljubim, to je res,
kako kratka je ljubezen in kako dolgo pozabljanje...
toda morda te še ljubim...

DRIM.

*Dream*⁷

Sanje

Življenje so samo sanje,
je dejal pesnik,
in svet je iluzija.

Zaljubiti se so bile sanje,
in ljubiti se, ker si me ljubil.

*Anyway, the world is an illusion
and have a nice trip!*⁸

Vse najboljše ti želim, dragi,
in tudi jaz sem najboljša zate,
ampak naredi, kakor hočeš.

Med sprehodom ob REKI DRIM
sem sanjala, da držim dragega za roko

*Dream, everything is dream
and the love is also a nice dream.*⁹

Celo življenje je kot reka,
pa naj bodo sanje, iluzija ali resničnost,
tečemo od izvira do morja,
tečemo in čakamo, da se izlijemo
v morje.

---

⁷ *V angleščini v izvirniku.*

⁸ *V angleščini v izvirniku.*

⁹ *V angleščini v izvirniku.*

KALIXTA.

Morda nocoj
napišem najbolj žalostno ljubezensko pesem zate,
ker te ni tukaj ob meni
v tem poetičnem, svetem mestu.

Morda nocoj
napišeš pismo zame v baskovščini,
da mi poveš, da me ljubiš,
da zgradiva najin most.

Morda.

Morda?

Neizogibno

sicer me kar tukaj

pošasti iz jezera

ujamejo

in zvlečejo na dno.

KRUXEBO.

Zapusti me, če želiš, moj dragi,

zapomni si, da te pogrešam.

Nič se ni zgodilo po najinih pričakovanjih,

nikoli se ne zgodi nič po najinih pričakovanjih,

prihodnost je najina

toda trenutno nisi ob meni

in prosila sem za žličko sladkorja

in malo mleka

dodala sem sladkor

in se nocoj poslovila od tebe

v upanju, da me boš jutri zjutraj zbudil

z besedami "dobro jutro, ljubezen moja".

Pravzaprav je svet iluzija

in življenje je kot sen

tren očesa

in pogrešam te, ko grem spat

pogrešam tvoje poljube;

pravzaprav, kako dobro poljubiš moje ustnice,

kot bi bil rojen za to!

pogrešam te

ljubim te, moj skrbni hrast.

MAKEDONUM.

*In this world... for this world...*¹⁰

V tem svetu

pišem poezijo,

pišem ta svet.

MAKEDONSKA REVOLUCIJA

je izbruhnila v vasi, kjer se nahajam,

Makedonija je zdaj svobodna dežela

in posnela sem fotografijo tega sveta,

pišem temu edinstvenemu, pluralnemu svetu,

tistemu, v katerem smo vsi skupaj,

toda včasih mojo lastno identiteto

zanikajo

drugič utišajo

in sprašujem se, ali so Makedonci ali Albanci,

toda zdaj plagiram besede matere Tereze:

nikogaršnja nisem

toda verjamem v ljudi,

v Boga,

v Kristusovo žrtvovanje,

in čutim Ljubezen do človeštva,

do vseh ljudi.

---

¹⁰ V angleščini v izvirniku.

Toda rodila sem se v Irunu
in vedno bom prebivalka Iruna
nad vsemi mejami in verami
sem Baskijka
V tem svetu
pijem iz tega sveta
pišem temu svetu.

VODA.

MOCT po makedonsko
baskovska beseda ZUBIA¹¹

je VODA po albansko.

Voda je moj izvor življenja;
srce mojega dragega.

Nagovorila me je in povabila
naj naredim most

da nas bodo žive vode ljubežni lahko vsak dan hranile.

Vse, kar bi morali zato narediti, je skrbno izbrati besede

toda ne vem, kaj se je zgodilo,

šprav sem jaz pisala ljubezenska pisma in pesmi

ne vem, zakaj nisva mogla obdržati ljubezni,

da bi najin most ostal trden. DA BI ŽIVELA.

Voda po albansko,

to, kar je 'most' po baskovsko

je 'voda'

most med njim in mano.

---

¹¹ Pomeni 'most' v baskovščini.

PEPERUTKA.

METULJ.

Pol mrtev, pol živ

na sredi ulice

dotakniti se jesni

v tem poletju

ustavim se, da pogledam listje z juga

mehek veter se komajda premika

predahnem

v tem brezkončnem življenju.

Eno Bitolsko, prosim,

da proslavim življenje

v vseh sekundah umiramo,

v vseh minutah spet oživljamo.

ZMEJ.

ZMAJ

Zmaj se mi je spet prikazal.

Kot otrok nikoli nisem izdelovala papirnatih zmajev,
niti se nisem igrala z njimi;
imeli smo druge igrače.

Papirnati zmaj me je ponesel nazaj v otroštvo
naredila sem ga sama
in vse sem videla jasno:
ljubezen odraslih ni poštena, ni jasna,
vedno so zadaj interesi.

IT'S NOT FAIR LOVE

IT'S NOT FAIR THE WORLD¹²

in živimo, da razjasnimo
svet z otroškim pogledom, stališčem.

Pogledala sem z otroškim, nedolžnim, odkritim pogledom
majhnega, sanjajočega, ljubečega papirnatega zmaja.

Pri dvainštiridesetih
naletim na košček otroštva, ki ga nisem nikoli imela
in nisem nostalgična,
saj je to nekaj novega.

Pri dvainštiridesetih ponovno pretehtavam življenje,
znova premišljujem o stvareh,
udarci življenja so načeli moj optimizem,
toda učim se videti dobro stran vsakdanjih reči
s stališčem otroka.

---

¹² V angleščini v izvorniku.

MAŠA.

Kako odlična je bila

tvoja ljubezen do mene!

Na tem svetu

si moje edino upanje

ti,

potrebujem te

da lahko grem naprej v tem življenju.

Kako odlična je

moja ljubezen do tebe!

Molim med MAŠO v baru

zate in zame

za naju;

vem, nimam veliko denarja,

a če bi ga imela,

bi kupila hišo, kjer bi živela skupaj,

vem, nimam ti veliko ponuditi,

razen svoje brezmejne ljubezni,

in te pesmi.

Ta pesem je zate

zate, ki sem te izgubila

ta svet je čudovit,

ker si ti v njem

in ta pesem je tvoja, moj dragi.

KAMEN.

Ljudje, ki se nikomur ne uklonijo,

KAMEN, ki preživi v tej deželi

energija.

Veliki možje

s kamni v rokah

napadajo svoje sovražnike.

Drzne ženske

so se borile

za ta narod

da doseže neodvisnost

ljudje kamna in energije

kakor baskovski kamen

bo ostal na nogah.

KOZARA.

DOLGO SEM TE LJUBILA

NIKDAR TE NE BOM POZABILA.

Ostajanje doma

in obupane besede ljubezni

samskega, ovdovelega dekleta.

Fant je zapustil dom

in se šel borit, na Kozaro,

in tam je bila strašna bitka

med drugo svetovno vojno

za osvoboditev Jugoslavije.

Ob istem času

opubane besede ljubezni

so te.

DOLGO SEM TE LJUBILA

NIKOLI NE BOM LJUBILA DOMOVINE

TODA TEBE LJUBIM

IN NIKDAR TE NE BOM POZABILA.

Šla sem

čistemu izviru,

tam je bila dobra voda,

in plavala sem v njej.

DOLGO SEM TE LJUBILA

NIKDAR TE NE BOM POZABILA.

Pod kostanjem
sem se posušila,
na najvišji veji
je pel slavec.

DOLGO SEM TE LJUBILA
NIKDAR TE NE BOM POZABILA.

Poj, slavec, poj,
s srečo v srcu,
s smehom v srcu,
medtem ko jaz jočem.

DOLGO SEM TE LJUBILA
NIKDAR TE NE BOM POZABILA.

Izgubila sem prijatelja,
ne da bi si to zaslužila,
zaradi šopka vrtnic,
ki ga nisem hotela sprejeti.

DOLGO SEM TE LJUBILA
NIKDAR TE NE BOM POZABILA.

Hotela bi, da vrtnica
postane rožni grm,
in še vedno bi ljubila
svojega dragega.

SLOBODA.

SVOBODA

Oh, poet,

kako težka je svoboda

zate!

to sem prebrala v

delu Xabierja Leteja.

V resnici je zame

ljubezen najboljša stvar

in brez nje

je svoboda hladna in bridka.

Oh, poet,

sanjaš o svobodi svojega ljudstva,

toda svoje nočeš,

nočeš biti v samoti in na mrzlem.

V imenu svobode

se je na bojišču ustavilo na tisoče src

ne da bi kdaj dala ljubezen

in ne dabi kdaj napisala ljubezensko pismo.

Oh, ljudje,

kako težka svoboda

dokler ne dobiš

ljubezni!

BURE.

SOD.

Hotel Cider.

Sem v gostišču

piva,

gledam sod.

Moje telo se izprazni

medtem ko vzhaja luna.

Moje telo je prazno

in srce polno čustev in izkušenj.

Gledam sod in

se sprašujem:

ali je poln?

Zdi se mi,

da je sod žalosten,

tako daleč od dragega

toda oba vidiva polno luno

kjerkoli že sva

tudi, če sva narazen.

Praznost soda je poezija;

povezati dve besedi, ki ne gresta skupaj je

pisanje skrivnostne poezije.

Bralec naj odloči, v čem je skrivnost.

Ali je lahko sod žalosten tudi, če ni prazen?

MOCT.

Odreži in začni znova.

Vrv polne lune

je svetla

toda boleča.

Lunina svetloba

reže globoke rane

in mrtve moramo izpustiti

da lahko mi živimo.

MOSTOVE gradimo

da vzdržujemo odnose

in še naprej stojimo vzravnani,

ne odrezani.

PELISTER.

Odpravimo se na goro

da pobegnemo od krute resničnosti spodaj.

Tečem navkreber,

drugi hodijo,

in včasih opazujejo zaledenelo jezero v višavah,

razmišljajoč o izgubljenih ljubeznih.

Tečem navkreber,

zadnja se povzpnem, PELISTERKA!

Tukaj je: 2.600 metrov nad kruto resničnostjo.

Našla sem svoje sanje:

rada bi bila mati

s svojo izgubljeno ljubeznijo;

rada bi, da bi mi sirena pomagala poiskati

izgubljeni zlati glavnik.

rada bi...

in, nenadoma, spust nazaj v resničnost,

v mesto.

SRCE.

SRCE

Okvara

ni samo ne-delovanje.

In to je skoraj enako kot nič.

Okvara je razvada,

anomalija,

pomanjkanje znanja,

pomanjkanje moči,

travma,

agonija...

To je zdravstvena težava, ki se pojavi kar naenkrat

in tvoje življenje se spremeni,

glavne težave v vsakodnevnem življenju:

podoba običajne družine se zamegli,

otroci se soočajo s travmami

in na površje pridejo vsakodnevni neuspehi otrok.

Nekateri ljudje se malo spremenijo

in zagrešijo izdajo v metaforičnem smislu;

drugi igrajo življenje, ki bi ga radi živeli

ne da bi karkoli zares spremenili.

Okvara je v naših srcih,

na odru tega sveta.

In nobenih skrivnosti ni med nami,

ker smo vsi hkrati gledalci in igralci

na ogromnem odru tega sveta.

Vse je jasno. Bolečina lepega obnašanja.

Dobrodošli v mojo poezijo!

PRILEP.

Mesto piva in kajenja,

scena, ki ti vzame dih.

Markovi Kuli, UNESCOvo

območje svtovne dediščine,

hodiš in hodiš

skozi naravni park

oči širom odprte

proti samostanu;

toda jaz potrebujem zelenje in vlažnost

baskijskih gora

da zadiham,

tisto zelenje mi daje življenje,

ta rjava, suha barva mi jemlje sapo.

Toda ponujam svoje življenje, svoj dih in svojo poezijo

tem skalnatim goram,

njihovi suhi, rjavi zemlji,

za trenutek.

V samostanu Treskavec,

fpo verski tradiciji,

prižgem svečo Božji Materi,

in jo prosim, naj se pojavi moja izgubljena ljubezen

in naj zanosim.

DRUGIZBOROVI.

Več kot besede,

ljubezen.

Ne morem nehati ponavljati

ljubim te.

Tako si sijajen in odličen

kot velik hrast.

Potrebujem te.

Moje srce potrebuje

tvoje baskovske besede resnične ljubezni.

Potrebujem tiste DRUGE BESEDE.

JUGOESLABIA.

Slovanske dežele so šiře,
od severa do juga,
od zahoda do vzhoda,
brezmejne so v tej naši stari Evropi;
veliko je slovanskih jezikov,
in kako lahko omejiš Evropo?
Na jugu slovanskih dežel
so balkanski narodi, gorska ljudstva;
Strabon je nekoč opisal

nas, Baske, kot
ljudi iz gozda
ker v splošnem ni mogel razumeti
govorice ljudi iz gozda,
in zanj smo bili gozdni ljudje
divji in naravni
iz gozdov

Baskije.¹³

Tudi jaz ne razumem čisto dobro
tega balkanskega, gorskega ljudstva
v Jugoslaviji
južnoslovanski pokrajini.

---

¹³ 'basoko', iz gozda; 'basko', baskovski.

SARMA.

Poseben ČAR ima zame

tapas bar,

Tja zahajam

ker mi je chef

pri srcu.

Sedim zraven zlatega hrasta

in skušam okusiti, kar imam,

dokler ne dobim, kar hočem.

Riž z listi trte ali buče

je čar,

poseben čar ima zame

tapas bar,

kraj, kjer kuhajo z ljubeznijo

in ljubim ta kraj, kjer živim,

most med dvema srcema.

Most, ki povezuje dve strani oceana

z močjo src obeh strani.

KUKAVICA.

Moja draga čarovnica,
pravijo, da je oktober mesec nas, čarovnic.
Žabje oči, krastačine oči, bodi srečen ves teden!
Netopirjeva krila, črvova koža, bodi srečen danes in jutri!
Zmajevi rogi, naj se nikomur ne posuši srce!
Ostra metla, velika metla, bodi lepša z vsakim letom!
Mala veriga, velika veriga, natrosi mi veliko kovancev!

Oktobra je konec,
in tudi tukaj odhajajo na praznovanje noči čarovnic,
zaradi globalizacije,
oslabljeni od globalizacije,
neizogibno učeč se o vsem, kar vidiš.

Toda jaz sem se igrala kukavice

REŠILE SO ME OTROŠKE IGRE

skrivalnice od enega mesta do drugega

hoteč pobegniti svetu

se skrijem med ljudi.

CAR SAMUEL.

Živim

na ulici bolgarskega carja,

počutim se vsemogočno,

ko pišem,

in iz ulice bolgarskega carja

z domovino Prilepa v mislih

se postavim v 10. stoletje.

V času bolgarskega carja

se počutim kot ničla

na sredi njegovega srednjeveškega imperija

in potem

se vrnem v 21. stoletje.

Danes se izgubim v globalizaciji

in se počutim kot ničla,

celo, ko pišem,

tudi če vidim, kako zahaja sonce za goro Prilep,

nikoli si ne bi mislila, da je prerok in car Bolgarije

bil močnejši od bizantinskega in rimskega imperija

in ko sonce pada na zemljo

v svoji zlati kočiji,

je dejal tole Cezarjevi veliki duši:

Donava (Bolgarija) jemlje

krono Rima zase.

PELLA.

Materina solza lahko izbriše deset tisoč pisem.

Šla sem v starodavno prestolnico Makedonije,
rojstni kraj Aleksandra Velikega,
in njegov oče Filip II mu je dal poljub
ko je razjahal konja in rekel:

Otrok moj, prosi za kraljestvo, ki ga zaslužiš

Makedonija ni dovolj zate.

Aristotel je bil njegov učitelj, ko je bil mlad
in nekoč mu je dejal:

obnašaj se kot vodja med Grki

in kot osvajalec med barbari.

Ponos Aleksandra Velikega

je hotel prekositi Boga:

Zeus, lahko imaš Olimp;

jaz bom vzel Zemljo.

Poleg tega, da je bil vojščak,

je zapustil veliko kipov, slik in pisem.

Materina solza lahko izbriše deset tisoč pisem.

SOLUN.

Prestolnica južne Makedonije
je danes v Grčiji, toda občutki, jezik in kultura so enaki
četudi so drugačne zastave,
ki se vsak dan dvigajo in spuščajo;
ti si moja prestolnica, dragi moj,
tudi drugi tvoji deli imajo čustva
ne samo jaz
in moram jim dati priložnost za vas vse,
ne pa, da sem egoistična.

To vem,

toda boli

in težko je živeti brez mojega ljubega,

njegova sem že dolgo.

ALFA.

Alfa, prva črka.

Začetek je tudi konec,

vse, kar se začne, se konča,

današnji čas in čas preteklosti

morda sta oba danes v prihodnosti,

in čas prihodnosti ima

čas preteklosti v sebi.

Če je ves čas prisoten za vedno,

časa ni mogoče kupiti.

Danes je za vedno.

Od začetka abecede

do mege,

od življenja do smrti,

danes je

jutri, pojutrišnjem in včeraj.

OHRID.

MESTO SVETLOBE.

Tristo petdeset cerkva ima

in na vzpetini je

srednjeveška utrdba,

ki ščiti sveti kraj mesta:

na svetem kraju treh religij

sveti križ in svastika

simbol večnosti in sreče.

In na sredi svetega kraja

grobnica Svetega Klimenta Ohridskega,

čudodelca.

Prosila sem za čudež

in če se bo zgodil,

se bom zahvalila Peski,

modri, očarljivi ženski in

samo moji turistični vodički,

za nov čudež Svetega Klimenta.

Mesto tristo petdesetih cerkva,

sveto mesto, Ohrid,

Lychnidus po grško, mesto svetlobe

sveti kraj

za očiščenje od grehov.

Od cerkve Svetega Jovana

je prelep razgled na Ohridsko jezero

in v mislih sem posnela fotografijo.

Iz najčudovitejšega mesta na jezeru
se vidi Sveti Naum
in na drugi strani reke
mitično Prespansko jezero,
višje od Ohridskega
in s svojo vodo ga hrani reka Prespa
prosojni, čisti Ohrid.

Točka, kjer se srečata nebo in zemlja,
točka, kjer se združita zgodovina in mit,
jezero, nevidni horizont.

Pariz ni mesto luči;
to je Ohrid.

Ohridske ptice hočejo Ohrid
in jaz sem se pojavila v Ohridu,
nenadoma v toplem srcu Makedonije,
njegov odsev na prosojni vodi.

Jaz.

Ti.

Midva.

Pariz ni mesto luči;
to je Ohrid.

Mesto čiste vode, očiščujoče vode,
Sveti Kliment Ohridski
čudodelec.

PLAOŠNIK.

KRAJ OČIŠČENJA.

V svetem kraju čudežev
sem prosila za čudež
pred grobnico Svetega Klimenta Ohridskega,
z vso svojo vero.

Vso svojo vero sem vložila
da bo popravljen in ojačan most ljubezni
in da zanosim.

Pred seboj imam najlepši pogled na Ohridsko jezero
nad hišami ribičev
pod utrdbo.

Odšla sem dol, v mesto
in spila kavo,
kava navdihuje moje življenje
kava jemlje od življenja.

STOBI.

...Stobis, vetus urbs...

as the Roman historian Livy named it,

at the confluence of rivers Crna and Vardar, was the largest city in the northern part of the Roman province Macedonia, later capital city of the Roman province Macedonia Secunda, an important urban, military, administrative, trade and religious centre of two large empires: Roman and Early Byzantine¹⁴

...Stobis, vetus urbs...

STOBI, STARO MESTO

če pijem vino, sem pijana

če kadim, ponorim

če mi dvorijo, mi je nerodno

le kakšno bo moje življenje?

A kar se je zgodilo ni staro,

kar traja, dolgo je,

in preteklost ni mrtva.

Kajti preteklost in prav zdaj

sta tudi v prihodnosti.

---

¹⁴ V angleščini v izvorniku.

SFEST.

Od FESTIVALA do festivala

od zabave do zabave

hodimo iskat navdih

za potop v Makedonijo.

Kava me navdihuje

pod mostom

v umetniški kavarni pod mostom

in začnem pisati poezijo;

pravzaprav, Shakespeare je to dobro povedal:

TO WRITE OR NOT TO BE¹⁵

pisati ali ne biti

to je bistvo življenja!

pisati ali ne biti

zame ni druge poti

da grem naprej

s pisanjem tebi

na praznem listu papirja

čakajoč, da ga naploniš.

---

¹⁵ V angleščini v izvorniku.

VENERA.

Ta hladna jesen

potrebuje umik

VENERA je moj sever ponoči

moje srce vodi moje življenje

in pripeljalo me je k tebi

najini življenji sta se križali;

v finega, brezsrdnega moškega

materialističnega in sebičnega

sem se zaljubila

pustil je, da padem

in ranila sem se.

Potem si prišel ti,

videla sem te

in videla sem, da si sam,

in zaradi besed ljubezni tvojega srca

sem

začela spet verjeti v resnično ljubezen.

Nočem cenenih objemov ali lažnih nasmehov;

hočem vedeti resnico o tebi.

ljubim nepopolnost tvoje popolnosti

vrtnice, ki poženejo spomladi so videti popolne

a so nepopolne, saj jim sčasoma odpadejo lističi

čeprav je njihovo bistvo znotraj.

zgubljala sem čas, čakajoč nate

in še vedno te čakam.

Čas za resnično ljubezen je prišel

in ti si prispel,

globoko vdihni

otresi svoja krila

poj svoje pesmi

Nisi kot drugi moški

Zbudi se

najdi samega sebe globoko spodaj.

PRIATOR.

DOKLER SE NE SREČAVA SPET.

Vem, da se bova spet srečala.

Zakaj moram pisati

žalostno pesem o tebi?

Bil si prijazen in zabaven;

bil si sreča sama;

tvoj nasmeh je imel moč,

tvoje dlani polne deteljic,

brezmejno

delil si jih z nami, ostalimi

in poskrbel za vse ostalo.

Tvoje pozitivne vibracije nas znova nasmejejo.

Izgubila sem prijatelja,
izgubila svojo dušo dvojčico,
najboljšega ljubimca,
in vera polni
moje dni samote,
vzdolž te prašne ceste.

Spomini samo škodujejo mojim jetrom,
in ker sem izgubila prijatelja
vem, da se bova spet srečala.

Samo Bog ve!

In zato ne bom postala bolj žalostna.

Tvoj angel me bo vodil
in mi pokazal pravo pot.

Še enkrat najti mir in ljubezen v nebesih,
polna so glasbe, slik, pesnikov in verzov.

O tebi sanjam dan za dnem
srečala se bova na drugi strani.

Vem, da se bova spet srečala,
samo Bog ve!

In zato zbrcam stran svojo žalost.

Poskusila bom
ne več jokati,
tvoja duša bo vedno tam zame,
ker nisi umrl,
in vedno bova skupaj,
brez slovesa!

PRIATOR.

Do naslednjega!

Ko se vrnemo, je kava naša moč

naš ritual

naša strast

vodi nas

in nas navdihuje.

kako hitro mineva čas!

in nobene želje nimam

udeležiti se aktivnosti v zvezi z baskovščino in lokalno demokracijo...

moje srce hoče le biti srečno, s svojim dragim...

kakor čas izgubljen z mojo izgubljeno ljubeznijo...

tukaj sem "v prestolnici ljubezni"...

Nedavno prispela iz makedonskega "mesta svetlobe"...

melanholija ob koncu tega popoldneva...

razmišljam

čakajoč na letalo.

Čakajoč na ljubezen.

V čakalnici.